

7/1592
SK 59

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

SÜRELİDİR

Sayı : 30824082/610- 1856
Konu : Bitlis Milletvekili
Mahmut Celadet GAYDALI'nın
Yazılı Soru Önergesi

.../.../2016

07 Nisan 2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : a) TBMM'nin 29/01/2016 tarihli ve 43452547-120.00.07-16128 sayılı yazısı.
b) Başbakanlığın 03.02.2016 tarihli ve 31853594-610-2-411-380 sayılı yazısı.

Bitlis Milletvekili Mahmut Celadet GAYDALI'nın; küresel ısınmaya karşı mücadele hakkında Sayın Başbakanımız yönelttiği, Sayın Başbakanımızın da Bakanlığımız koordinatörlüğünde cevaplandırılmasını tensip ettikleri, TBMM 7/1592 Esas sayılı yazılı soru önergesi incelenmiş olup, konuya ilişkin cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Fatma Güldemet SARI
Bakan

EK:

-Cevap Yazısı (1 Adet, 5 Sayfa)

DAĞITIM:

Gereği:

-TBMM Başkanlığı

Bilgi:

-Başbakanlık

BİTLİS MİLLETVEKİLİ
SAYIN MAHMUT CELADET GAYDALI'NIN
TBMM 7/1592 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
DAİR SORULAR VE CEVAPLARI

SORULAR:

Küresel ısınma ve etkileri giderek daha fazla hissedilmektedir. Küresel ısınma sıcaklık artışı, buzulların erimesine, tatlı su kaynaklarının buharlaşmasına neden olarak ekolojik sistemleri ve tüm canlı yaşamlarını tehdit etmektedir. Bilim insanları sera gazı emisyonlarının artmaya devam etmesi durumunda küresel ısınmanın boyutlarında artık geri dönülmez noktalara gelinebileceği belirtmektedirler. Küresel ısınmaya karşı bilim insanları, sivil toplum örgütleri ve aktivistler dünya ülkelerinin acilen önlemler alması için yoğun bir mücadele yürütmektedirler. Geçtiğimiz aylarda düzenlenen Paris İlkin Zirvesinde 195 ülkenin imzaladığı ve küresel sıcaklık artışının 2 derecenin altında tutmak için çalışmalar yapılması gerektiği kararlaştırılmıştır. Bu karar Küresel Isınmanın engellenmesinde çok yetersiz olmakla birlikte Birleşmiş Milletlerinin bu konuyu gündeme alması ve geniş bir mutabakatın oluşması ve ülkelerin kendilerini bağlayıcı bir karar içermesi açısından oldukça önemlidir. Küresel ısınma ile mücadelede Türkiye'ye de oldukça önemli görevler düşmektedir. Maalesef TÜİK'in 2013 verilerine göre Türkiye'de sera gazı salımı 1990'a göre % 110,4 artış göstermiş durumdadır. Aynı çalışma bu durumun ana etkenini enerji, sanayileşme ve tarımsal faaliyetlerde olduğunu da göstermiştir. Türkiye'de hızla gelişen sanayi sektörü, fosil yakıt kullanımının artışı, hükümetin yardım adı altında dağıttığı ucuz ve kalitesiz kömür, her gün yollara çıkan milyonlarca araç, mertopolleşme ile başlayan orman ve çevre yıkımları karbon emisyonlarının % 60 ila % 70 civarında azaltılması beklenen Türkiye'de bunu mümkün kılacak gibi görünmemektedir.

Türkiye hala elle tutulur bir ekoloji politikası bulunmamaktadır. Yardım adı altında dağıtılan kalitesiz kömürler insanları ve içinde yaşadıkları şehirleri nefes alınmaz bir duruma getirmiştir. Hava kirliliğini önleyici bir önlem hala sunulmamıştır. Paris İklim Zirvesinde de geleceğe dair bir önlem politikasından da bahsedilmemiştir.

Bu bağlamda:

- 1) Küresel ısınmaya karşı mücadele ile ilgili olarak hükümet politikanız ve stratejik planlamanız nedir?
- 2) Paris İklim Zirvesi kararları doğrultusunda ilk raporlama 2020 yılında yapılacaktır. Bu yıla kadar hükümet olarak Küresel Isınmaya karşı mücadele bağlamında yürüteceğiniz çalışmalar nelerdir?
- 3) Sera gazı salımı 1990 yılından 2013 yılına kadar % 110,4 artış göstermesine rağmen emisyonların azaltılmasına yönelik iktidarlarının döneminde etkin bir mücadele yapılmamış olmasının gerekçesi nedir?
- 4) Paris İlkin Zirvesinde küresel sıcaklık artışının 2 derecenin altında tutulması kararlaştırıldığı halde Türkiye'de fosil yakıt tüketimine ve ucuz ve kalitesiz kömürlerin dağıtımına devam edilmektedir. İnsana yardım diye dağıtılan bu kömürlerin uzun vadede hem insanlığa hem doğaya zarar verileceğini göz önünde bulundurursak ne gibi bir çalışma yürütülerek küresel sıcaklık artışı 2 derecenin altında tutmasına katkı sağlamayı öngörüyorsunuz?
- 5) Türkiye özellikle yenilenebilir enerji kaynakları bakımından bulunduğu coğrafi yapı dolayısıyla çok elverişlidir. Özellikle bakım ve işletme masrafları az olan, çevre kirliliği yaratmayan, güvenilir ve temiz bir enerjiye ulaşımı sağlayan yenilenebilir enerji kaynakları bakımından zengin olan Türkiye'de neden bu yönlü bir çalışma yürütülmemektedir?
- 6) Özellikle tarımsal faaliyetlerde kullanılan kimyasal ürünlerin azaltılması yönünde bir çalışmanız bulunmakta mıdır?

CEVAPLAR:

1- Ülkemiz “Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi” ne 2004 yılında, Kyoto Protokolü’ne ise 2009’da taraf olmuştur. İklim Değişikliği ile mücadele kapsamında Ülkemizin politika ve stratejilerinin belirlendiği İklim Değişikliği ve Hava Yönetimi Koordinasyon Kurulu oluşturulmuştur. Başkanlığını, Çevre ve Şehircilik olarak Bakanlığımızın yaptığı kurulda, kamu ve özel sektörden ilgili tüm kurum ve kuruluşlar yer almaktadır. Ülkemiz; 2010 yılında Ulusal İklim Değişikliği Stratejisini, 2011 yılında da Ulusal İklim Değişikliği Eylem Planını ve İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi ve Eylem Planını oluşturmuştur.

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Taraflar Konferansının Paris’teki 20. Oturumuna Ülkemiz, Bakanlığımızın koordinasyonunda; ilgili tüm kurum ve kuruluşlardan oluşan etkin bir heyet ile katılım sağlanmıştır. Bu kapsamda, Meteoroloji Genel Müdürlüğü olarak da; özellikle Hükümetler arası İklim Değişikliği Panelinin (IPCC) en son değerlendirmesi olan 5. Değerlendirme Raporunun fiziksel temelli konularını içeren 1. Çalışma Grubunun sonuçlarının ele alındığı oturumlar takip edilmiştir. Yine anılan Genel Müdürlük tarafından bölgemiz ve Türkiye için iklim projeksiyon çalışması yapılmış ve bu durum Mayıs/2015 itibariyle rapor olarak yayınlanmıştır. Bu çalışmada Ülkemiz için iki farklı senaryo ile 2100 yılına kadar 20 Km çözünürlükte çeşitli meteorolojik parametrelerin sonuçları elde edilmiştir. Bunlardan en önemlileri sıcaklık ve yağış projeksiyonlarıdır. Konu genel olarak değerlendirildiğinde, 2100 yılına kadar havzalara göre değişkenlik göstermekle birlikte, sıcaklıklarda artış beklentisi bulunmaktadır. Esas itibariyle, ele alınan 30 yıllık dönemlerde de sıcaklıkların sürekli artış eğiliminde olduğu görülmektedir. Yağışların ise yine havza bazlı değişkenlikler göstermekle birlikte miktarlarından ziyade kısa sürede oluşumu ile farklı bir karakter gösterdiği görülmüştür.

2- Küresel iklim değişikliği ile mücadele doğrultusunda 2030 yılı için ülke olarak yol haritamız belirlenmiş olup, ülkemiz sera gazı emisyonlarının 2030 yılında yüzde 21’e kadar artıştan azaltımı hedeflenmektedir. Bu hedefin, kaliteli altyapı projeleri hayata geçirilerek, yeni ve temiz teknolojiler ile yenilenebilir enerji kaynaklarından daha fazla istifade edilerek ve enerji verimliliği sağlanarak gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Ekonomik olarak yılda ortalama yüzde 5 büyüyen ve enerji talebi her yıl % 6 artan Türkiye’nin bu kadar iddialı bir hedef belirlemiş olması iklim değişikliği ile mücadeleye vermiş olduğu önemi göstermektedir.

Ulusal katkımız, 2030 yılına kadar ülkemizin ekonomi genelinde tüm sektörlerde (enerji üretimi, sanayi, tarım, atık, binalar, ulaştırma ve ormancılık) gerçekleştireceği ve hedeflediği plan ve politikaların emisyon azaltım etkisini ortaya koymaktadır. Ulusal katkımıza göre 2030 yılında 246 milyon ton, 2012-2030 arasında ise toplam 1 milyar 920 milyon ton sera gazı emisyonu önlenmiş olacaktır. Ayrıca, 2030 yılı itibariyle kişi başı emisyon değerimiz, 13,3 tondan 10,5 ton değerine düşecektir. Ülkemizin 2030 yılında erişeceği bu rakam, OECD ülkelerinin 2012 yılı ortalaması olan kişi başı 12,5 ton değerinin dahi altında kalmaktadır. Bu çerçevede, ülkemiz her yıl ulusal sera gazı envanter raporu hazırlayarak BM İklim Sekretaryasına sunmaktadır.

Ayrıca, Bakanlığımız sanayi tesislerine yönelik olarak yayımladığı aşağıda belirtilen;

-17 Mayıs 2014 tarih ve 29003 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan “Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelik”

-22 Temmuz 2014 tarih ve 29068 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren “Sera Gazı Emisyonlarının İzlenmesi ve Raporlanması Hakkında Tebliğ” (İ&R Tebliği)

-02 Nisan 2015 tarih ve 29314 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan “Sera Gazı Emisyon Raporlarının Doğrulanması ve Doğrulamayı Kuruluşların Yetkilendirilmesi Tebliği”

Ülkemiz sera gazı emisyonlarının (SGE) izlenmesi, raporlanması ve doğrulanması konusunda gerekli alt yapıyı oluşturduğu için uluslararası platformda örnek ülke olarak gösterilmektedir.

3- Ülkemizin şartlarına bakıldığında, 1990 ve 2012 yılları arasında GSYH oranı % 230 artırmış, nüfus 1990 yılına kıyasla % 30'dan daha fazla artmış, yıllık enerji talebi de her yıl % 6 ila 7 oranında artmaktadır. Ülkemiz, küresel ölçekte sanayi devriminden bu yana kümülatif emisyonların sadece % 0.7'sinden sorumludur.

Paris Anlaşması için sera gazı emisyonlarını 2030 yılında % 21'e kadar artıştan azaltacağına ilişkin ulusal katkısını sunmuştur. Ülkemiz; bu hedeften daha fazla azaltım yapabilmek için uluslararası kaynaklara ihtiyaç duymakta olup, Yeşil İklim Fonu başta olmak üzere, ülkemize sağlanacak uluslararası kaynaklar ile yenilenebilir enerji ve verimliliği için daha fazla yatırım yapabilecek ve bu sayede çok daha fazla azaltım yaparak iklim değişikliği ile küresel mücadeleye potansiyeli ölçüsünde katkı sağlayabilecektir. Yapılan Enerji yatırımlarında ise Çevresel Etki Değerlendirme Yönetmeliği, Sanayii Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği ve Büyük Yakma Tesisleri Yönetmeliği gibi yasal mevzuatların öngördüğü hükümler çerçevesinde faaliyetler başlatılmaktadır.

Ayrıca, elde edilen başarı ve ilerlemeler sonucunda ülkemiz, ulusal katkısını güncelleyeceğini de uluslararası platformda bildirmiştir. Diğer yandan, ülkemiz genelinde atık yönetimi, iklim dostu teknoloji ve enerji kaynaklarının kullanımı, hava, su ve toprak kalitesinin iyileştirilmesi yönünde önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Enerji alanında özellikle yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımına hızlı bir geçiş sağlama noktasında çalışmalar devam etmektedir. Bina sektörü ile ilgili olarak ise, ülkemiz genelinde büyük bir kentsel dönüşüm faaliyeti başlatılmış olup, bu yenilenme sonucunda sadece binalarda enerji kullanımında yaklaşık yüzde 40 oranında tasarruf sağlanacaktır.

4- Ülkemizde katı yakıt denetimleri 13.01.2005 tarih ve 25699 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği, Hava Kirliliğinin Kontrolü ve Önlenmesi Genelgesi hükümleri, bu çerçevede alınan Mahalli Çevre Kurulu Kararları doğrultusunda yapılmaktadır. Bakanlığımız Hava Kalitesi İzleme Ağı tarafından elde edilen hava kirliliği verileri büyük önem taşımakta olup, bu değerler söz konusu yönetmelik ve genelge hükümleri doğrultusunda Mahalli Çevre Kurullarının kararlarına temel teşkil etmektedir.

Bakanlığımız tarafından yayınlanan mevzuatta ülkemizde kullanılabilecek katı yakıtlara ait özellikler belirlenmiştir. Bakanlığımızca ithal, yerli veya sosyal yardımlaşma kömürleri gibi herhangi bir ayırım yapılmaksızın tüm kömürler denetlenmektedir. Bu doğrultuda Bakanlığımız Merkez ve Taşra Teşkilatı ile Bakanlığımızca yetki devri verilen 166 adet Belediye Başkanlığınca ülke genelinde katı yakıt denetimleri aralıksız yapılmakta, mevzuata aykırı olduğu tespit edilen katı yakıtlar için, il dışına çıkartma, piyasadan toplatma, satışı durdurma, sanayi kullanımına gönderme, üreticiye iade etme gibi idari yaptırımlar uygulanmaktadır. Yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde; sosyal yardımlaşma kömürleri de dâhil olmak üzere ülkemizde kullanılan kömürlerin, yönetmelik ve diğer mevzuata uygun olması sağlanarak küresel sıcaklık artışının önüne geçilmesine katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Ayrıca, dağıtımı yapılan kömürler İl Müdürlüklerimiz ve yetki devri yapılan belediyelerce denetlenmekte olup, denetim sırasında kömürlerden numune alınarak yetkili laboratuvarlarda analizleri yaptırılmaktadır. Yardıma muhtaç ailelere dağıtılan kömürler "Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği" ne uygun nitelikte kömürlerdir. Özellikle İstanbul'da hava kirliliğinin özellikle son 10 yılda ısınmada doğalgaz kullanımının artması, sanayide alınan önlemler ve ulaşımda raylı ve çevreci araçların kullanımının artmasıyla birlikte azaldığı görülmektedir.

5- Elektrik Enerjisi Piyasası ve Arz Güvenliği Strateji Belgesi'ne göre, gerek yerli kaynakların devreye alınarak enerji ithalat payının düşürülmesi gerekse çevresel hassasiyetler çerçevesinde, 2009 yılında, Elektrik Enerjisi Piyasası ve Arz Güvenliği Strateji Belgesi yayımlanmıştır. Strateji belgesinde yenilenebilir kaynakların elektrik enerjisi üretimi içerisindeki payının 2023 yılında en az %30 düzeyinde olması hedeflenmektedir.

Diğer taraftan, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca; Ülkemizin enerji talebi, nüfus artışına, kentsel gelişime ve sanayileşmeye bağlı olarak giderek artması dikkate alınarak, enerji arz güvenliğini sürdürmek ve dışa bağımlılığı azaltmak için yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının önemi belirlenmiş olup, enerji politikaları da bu doğrultuda oluşturulmuştur. Buna bağlı olarak, 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun ile yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretimine ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Yapılan bu düzenlemeler çerçevesinde; "Yenilenebilir Enerji Kaynakları Destekleme Mekanizması" (YEKDEM) ile yerli katkı ilaveleri verilmektedir. Üretilen elektrik enerjisi de uygulama fiyatları üzerinden 10 yıl sürecek alım garantisi ile desteklenmektedir. Yenilenebilir Enerji Kaynağına Dayalı Üretim Tesis Tipine göre uygulanacak fiyatlar, Kanunun eki olan I sayılı cetvelde yer almaktadır.

5346 sayılı Kanun ile Yenilenebilir Enerji Kaynaklarına Dayalı Üretim Tesislerinde kullanılan mekanik/elektro-mekanik aksamın yurt içinde imal edilmesi halinde; Kanuna ekli II sayılı cetvelde belirtilen ve 0.4 ile 3.5 USD Cent/kWh arasında değişen fiyatlar ilave edilecek ve bu destek 5 yıl süreyle uygulanabilecektir. Söz konusu Kanun kapsamında çıkarılan "Yenilenebilir Enerji Kaynaklarından Elektrik Enerjisi Üreten Tesislerde Kullanılan Aksamın Yurt İçinde İmalatı Hakkında Yönetmelik" 19 Haziran 2011 tarih ve 27969 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı, kurulu gücü azami 1 MW'lık üretim tesisi kuran gerçek ve tüzel kişiler, lisans alma ve şirket kurma yükümlülüğünden muaftır. Bu tüzel kişilerin ihtiyaçlarının üzerinde ürettikleri elektrik enerjisinin sisteme verilmesi halinde uygulanacak teknik ve mali usul ve esaslar yönetmelikle belirlenmektedir. Bu yönetmelik çerçevesinde, yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik enerjisi üreten gerçek ve tüzel kişiler; ihtiyaçlarının üzerinde ürettikleri elektrik enerjisini dağıtım sistemine verdikleri takdirde, 5346 sayılı Kanunda yer alan I sayılı cetveldeki fiyatlardan on yıl süre ile faydalanabilmektedirler.

6- Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından iklim değişikliğine neden olan sera gazı emisyonlarının azaltılması amacıyla; önemli çalışmalar yürütülmekte olup, bu çalışmalardan bazıları aşağıda belirtilmiştir.

- Arazi Toplulaştırması,
- Organik Tarım,
- İyi Tarım Uygulamaları,
- Çevre Amaçlı Tarımsal Arazilerin Korunması Programı (ÇATAK),
- Su Tasarrufu Sağlayacak Modern Sulama ve İşleme Yöntemlerini Destekleme Programı,
- Minimum toprak işleme metotlarının desteklenmesi,
- Hasat Öncesi Pestisit Denetimi Programı,
- Biyolojik ve Biyoteknik Mücadele Desteklemeleri,
 - ✓ Entegre Mücadele Uygulamaları; Projeli Entegre Mücadele Uygulamaları,
 - ✓ Entegre ve Kontrollü Ürün Yönetimi (EKÜY) Projesi,
- Reçeteli tarım ilacı satışı, üretici kayıt defteri uygulaması ve pestisit uygulayıcılarının eğitim ve sertifikalandırılması,
- Havadan ilaç uygulamalarının sonlandırılması,
- Eğitim, yayım ve yaygın çalışmalarıdır.

Diğer taraftan, Ülkemizde zirai mücadelede kullanılan bitki koruma ürünleri ilgili mevzuat esaslarına göre ruhsatlandırılmakta ve piyasaya arz edilmektedir. Bitki koruma ürünlerinin ruhsatlandırılması aşamasında, ürüne ait toksikolojik, ekotoksikolojik, kalıntı, biyolojik etkinlik, fiziksel ve kimyasal özellikleri ile diğer ülkelerdeki ruhsat ve tavsiyelerine ait bilgi ve belgeler dikkate alınmakta, yapılan değerlendirme sonucunda insan, bitki ve çevre açısından uygun bulunan ürünler Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca ruhsatlandırılmaktadır. Bu kriterlere göre ruhsatlandırılan ürünlerin tavsiyeye uygun kullanılması halinde insan, bitki ve çevre açısından risk oluşturması mümkün görülmemektedir.

Avrupa Birliğinde kullanımı sonlandırılan 180 adet bitki koruma ürünü aktif maddesi içeren bitki koruma ürünlerinin kullanımı Ülkemizde de sonlandırılmıştır. Ayrıca Avrupa Birliğinde kullanımı sonlandırılan aktif maddeler, Ülkemizde de kullanılmamaktadır. Bakanlığımızca, kimyasallara alternatif çevre dostu ve kimyasal olmayan ürünlerin ruhsatlandırılması için gerekli desteklemeler yapılmaktadır.

Diğer taraftan, Meteoroloji Genel Müdürlüğü tarafından yapılan çalışmalar ile Ülkemiz içinde gerçekleştirilen çeşitli etkinliklere katılım sağlanarak tanıtılmaya çalışılmıştır. Sektörlerin bilgilendirilmesi ve işbirliği konusunda ise Dünya Meteoroloji Teşkilatının bünyesinde oluşturulan ve Yönetim Kurulu Üyesi olduğumuz Hükümetler arası İklim Hizmetleri Kurulunun öngördüğü öncelikli sektörlerle önem verilmiştir. Bunlar Tarım, Gıda ve Su Güvenliği, Sağlık, Afet Risk Yönetimi ve Enerji konuları olarak sınıflandırılmıştır. İlgili Bakanlık bünyesinde kurulan İklim Değişikliği İhtisas Heyeti çalışmaları kapsamında, bu sektör temsilcileri etkinliklere katılım sağlamaktadır.

Bunun yanı sıra; Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığının oluşturduğu İklim değişikliği Eylem Planlarına gerekli kurumsal katkı sağlanmaktadır. Orman ve Su İşleri Bakanlığı bünyesinde gerçekleştirilen Orman-Su Şurasının konularından birisi de İklim Değişikliği olup, bu konu husustaki çalışmalar anılan Bakanlık tarafından titizlikle takip edilmektedir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının bağlı kuruluşu olan Türkiye Kömür İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TKİ) sahip olduğu leonardit rezervlerini kullanarak, 2008 yılında hümkik ve fülvik asit içeriği yüksek TKİ Hümas adı altında bir toprak düzenleyicisi üretmiştir. Böylece, topraktaki bitki besin elementlerinin çözünmesi sağlanmakta olup, elverişli besin elementi miktarını ve topraktaki organik, amino asitler parçalanarak, tohumun çimlenmesini ve kök gelişimi artırılmakta ve toprakta bulunan besin elementleri ile kompleks bileşiklerinin köklere taşınması sağlanmak suretiyle, bitkiler tarafından alımı ve topraktaki mikroorganizma faaliyeti artmaktadır. Dolayısıyla, bu uygulama sayesinde kimyasal gübre kullanımı azalmaktadır.

